Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Philosophical Sciences. Vol. 2 (100)

Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки. Вип. 2 (100)

ISSN: 2663-7650

СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ
SOCIAL PHILOSOPHY

УДК 141.319.8
DOI 10.35433/PhilosophicalSciences.2(100).2026.65-72

ПРИРОДА ЛЮДИНИ ЯК МІРИ ВСІХ РЕЧЕЙ: МІМЕТИЧНІСТЬ МЕДІАЛЬНОГО

О. С. Бондаренко*

У статті розглянуто питання співвідношення міметичності медіального в рамках філософсько-антропологічної концепції людини як міри всіх речей. Ця концепція виходить з того, що буття людини конституюється мімезисом або процесами уподібнення між людиною та світом та медіацією або процесами опосередкування доступу між людиною та світом. Саме ж звернення до питання про співвідношення цих понять як таких ґрунтується на відсутності висвітлення цього питання в літературі. На підставі аксіоми медіальності доводиться еквівалентність екземплярів медіації певним конфігураціям екземплярів мімезису, а саме те, що один екземпляр медіації може бути розкладений на два екземпляри мімезису, зв'язаних спільним релятом та процесом перетворення форми. На прикладі взаємодії людини та іконки користувацького інтерфейсу показано, як кожне з відношень між ними є уподібненням людини іконці, а також те, що їхня успішна взаємодія вимагає зворотного уподібнення іконки людині. Сама ж сукупність систем, що взаємодіють при цьому з іконкою, може розумітися як ланцюг медіа. Також розглядається питання прозорості медіума, як його фундаментальної властивості, що аж ніяк не обмежується ані візуальною модальністю, ані пізнавальним доступом, і тому може бути узагальнена до провідності. Крім пізнавального доступу, з погляду медіації та уподібнення може бути розглянутий і прагматичний доступ людини до світу. У зв'язку з цим на прикладі дверної ручки, і, загальніше, медіації тілом людини її особи з одної кімнати в іншу, показано напрямки, джерела уподібнення та провідність тіла, що дозволяє медіації відбутися. Як перспективний напрям досліджень висувається питання про переважання у людини уподібнення світу людині в порівнянні з тваринами, у яких цей вид мімезису не так сильно виражений, як уподібнення їх самих світу.

***Ключові слова**: природа людини, філософська антропологія, сутність, світ, досвід, людина, історія філософії Арістотель, медіум, пізнання, тіло, сприйняття, культура, мімезис, інтенційність, взаємодія.*

* Бондаренко Олександр / Bondarenko Oleksandr, аспірант відділу філософської антропології (Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, м. Київ, Україна)
oleksandr.s.bondarenko@gmail.com
ORCID: 0009-0007-0874-840X

THE NATURE OF THE HUMAN BEING AS THE MEASURE OF ALL THINGS: MIMETICITY OF THE MEDIAL

O. S. Bondarenko

The article examines the relation between mimeticity and the medial within the philosophical-anthropological conception of the human being as the measure of all things. This conception holds that human being is constituted by mimesis, i.e. processes of assimilation between the human being and the world, and by mediation, i.e. processes that mediate access between the human being and the world. Addressing the relation between these concepts as such is motivated by the lack of attention to this question in the literature. On the basis of the axiom of mediality, the article proves that instances of mediation are equivalent to certain configurations of instances of mimesis, namely that one instance of mediation can be decomposed into two instances of mimesis connected by a common relatum and a process of form transformation. The example of the interaction between a human being and a user-interface icon shows that each of the relations between them is an assimilation of the human being to the icon, and that their successful interaction also requires the converse assimilation of the icon to the human being. The totality of the systems interacting with the icon can be understood as a chain of media. The article also considers the transparency of the medium as its fundamental property, which is limited neither to the visual modality nor to cognitive access and can therefore be generalized to conductivity. Besides cognitive access, the pragmatic access of the human being to the world can also be considered from the standpoint of mediation and assimilation. In this regard, the example of a door handle and, more generally, of the body mediating a person from one room to another shows the directions and sources of assimilation, as well as the conductivity of the body that allows mediation to take place. As a prospect for further research, the article raises the question of the predominance in humans of the assimilation of the world to the human being, compared with other animals, in which this kind of mimesis is less pronounced than their own assimilation to the world.

***Keywords**: human nature, philosophical anthropology, essence, world, experience, human being, history of philosophy, Aristotle, medium, cognition, body, perception, culture, mimesis, intentionality, interaction.*

Постановка проблеми. Для розуміння складних феноменів прийнято вживати метафори та порівняння. Людина, будучи одним один із таких феноменів, не є винятком. Одною з найзнаменитіших метафор людини є метафора міри, автором якої вважають Протагора. Однак що саме є інтуїцією розуміння людини як міри всіх речей, яку картинку малює нам наша уява, почувши цю метафору? Перше – це те, що людина розглядається в аспекті специфічного інструмента, що дозволяє в кінцевому випадку описати світ та його складові. Аналізуючи те, як працює будь-який інструмент такого штибу, ми розуміємо, щоб подія вимірювання відбулася, цей інструмент має якимось чином вибудувати у своїй шкалі, своїй системі координат, певний аналог того фрагмента реальності, на який він був спрямований. Цей аналог має бути, як прийнято говорити в сучасній науці, моделлю згаданого фрагмента. Модель же, у свою чергу, має бути подібна до цього фрагмента в деякому відношенні. Ба більше, функціонування будь-якого інструмента та способу діяти можна розглядати як саме таке утворення моделі, незважаючи на те, чи людина зрештою отримує, чи віддає її, оскільки завжди присутні обидві дії водночас. Таким чином, можна сказати, що для людини буття мірою всіх речей – це неперервний процес уподібнення між нею та світом, що здійснюється одночасно в обидва боки. Відповідно, виникає питання, а як із перспективи філософської антропології відрефлексувати такий процес уподібнення. Досить відомою у філософії відповіддю на це питання є поняття мімезису. Враховуючи те, що поняття міри з концепції людини як міри всіх речей може бути підведено під поняття медіума [1], виникає природне питання про співвідношення поняття медіума як такого або медіальності та поняття

мімезису як такого. Цікаво, що цей зв'язок у літературі не тематизувався в усій загальності, тобто між поняттям медіума як такого та мімезису як такого.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізуючи останні дослідження на перетині теми мімезису та людини, то слід у першу чергу сказати про таке явище, як проєкт "Homo mimeticus" Н. Лоту [6; 7; 10]. За останні роки вже вийшли три книги з такою назвою, з яких він є автором першої та редактором решти, а також ще одна книга за його редакцією "Mimetic Posthumanism" [12]. Важливо тут зазначити, що Н. Лоту організував навколо себе також спільноту авторів, що, як і він, зацікавлені в розвитку цієї теми, необов'язково у філософському руслі. Їхні праці якраз і розміщені в тих книгах, редактором яких він є. Його основним філософським ходом є запозичення в Ф. Ніцше ідеї волі до влади та перетворення її на волю до мімування або міметичної здатності, або несвідомої здатності до комунікації, що фундує свідомість та мову.

Що стосується перетину медіальності та людини, то відомий лише веймарський підхід до медіаантропології. Це, головним чином, роботи К. Фосс зі співавторами [3], у яких вона запроваджує поняття антропомедіальності на позначення модусів існування, що складаються зі сплутаностей людського і більш-ніж-людського, де відношення передує своїм релятам.

Щодо медіума як такого цікавим і важливим є огляд Дж. Пеццано [14], що вийшов нещодавно та охоплює філософські дослідження медіума та медіальності, не обмежуючись якоюсь однією країною. Він також дає досить широку класифікацію загальних способів вивчення цього предмета та покриває період, за деякими винятками, з 90-х рр. XX ст. і до сьогодні.

Перетин між мімезисом та медіа вивчався в рамках проєкту "Medien und Mimesis", результати якого доступні в однойменній серії. У книзі Ф. Бальке "Mimesis zur Einführung" [5] дається загальний виклад теми мімезису. Слід зазначити, що дослідження тут мали переважно історико-культурний і медіаестетичний характер, з меншим виходом на загальнофілософські питання. Втім, книга М. Муле [13], видана в рамках цього проєкту, має бути виокремлена через те, що розглядає певною мірою подібні до розглянутих у цій статті питання, зокрема міметичні середовища, що складаються з міметичних процесів між організмом та середовищем. Вже згадана К. Фосс також була частиною цього проєкту.

Жоден із цих загальних напрямів досліджень, ані медіаантропологія, ані обидва проєкти, ані огляд Дж. Пеццано або виклад Ф. Бальке, не торкається питання співвідношення між медіальним та міметичним як такими.

Мета статті – довести еквівалентність медіальності та часткового випадку міметичності та показати застосування такого розуміння цих понять до співвідношення людини та світу, а також до розуміння медіальної властивості прозорості в контексті мімезису.

Дискусії та результати.

Співвідношення між мімезисом та медіумом.

Поняття мімезису (або мімесису) історично позначає дію, яка веде до збільшення схожості, уподібнення, причому взірець не мусить бути реально наявним і може існувати лише в уяві [11: 786–788, 790–792]. Для того, щоб показати спільне для обох понять, звернемося до аксіоми медіальності у формулюванні Е. Аллоа: "медіальність вказує на здатність приймати форму чогось, не будучи цим" [2: 261]. Чи можна краще виразити те, чим є здатність до мімезису? Прийняття форми чогось, не будучи цим, дуже стисло і дуже чітко описує те, що саме відбувається, коли одна річ уподібнюється іншій. Таким чином, медіальність та мімезис як такі є ніби одним і тим самим, але чи так це?

Втім, не починаючи окрему теорію мімезису, запитаймо: чим же тоді відрізняються медіальність та мімезис, якщо вони обидва описуються аксіомою медіальності? Перед тим, як почати розгляд цього питання, зауважу, що те, що очевидно посередині, може виконувати й ізоляційну функцію,

наприклад, скло. У такому разі можна було б сказати, що, ізолюючи, воно не відповідає аксіомі медіальності, але є медіальним. Проте слід пам'ятати, що медіальність завжди мається на увазі в певному відношенні, і те, що скло не є медіальним в одному відношенні, наприклад, відносно руки, не означає, що воно не є медіальним в усіх відношеннях, наприклад, відносно світла. Іншими словами, медіальними та міметичними можуть бути тільки відношення, а не речі. Цілком прийнятно предикувати ці властивості і речам, але як певне скорочення, коли інший релят відношення імплікується. І ще одна дистинкція: говорячи про медіальність та міметичність у попередньому міркуванні, ми говоримо про певний клас медіального. Однак можна говорити і про окремі екземпляри медіального. У такому разі потрібно назвати учасників передавання впливів, а отже, маємо тернарне відношення: джерело впливу – медіум – отримувач впливу. У випадку мімезису відношення для екземпляра є бінарним: імітоване – імітатор. Повертаюсь тепер до розрізнення понять. Перша відмінність між ними – це структура відношення: в першому випадку говориться про третього, посередника, що уподібнюється джерелу, або про тернарне відношення, а в другому агент уподібнення розглядається не як посередник, а як кінцевий його споживач, а отже йдеться про бінарне відношення. Друга відмінність стосується все-таки різних сенсів, що їх виражає кожне з понять: медіальне вказує на щось посередині, в проміжку, а міметичне – на сферу зображення, чи то мімом, чи то іншим суб'єктом. У такому розумінні вони взагалі недотичні одне до одного. Із цих міркувань випливає їхня неідентичність як за обсягом, так і за сенсом. Однак у цьому випадку можливі певні перетворення, які б дозволили зробити їх ідентичними екстенсіонально, тобто еквівалентними. При цьому відмінність сенсів залишається.

Для цього достатньо помітити, що кожен екземпляр медіації становить об'єднання двох екземплярів мімезису. Якщо ми розглядаємо медіацію як прийняття медіумом форми від деякого джерела, а потім передавання певного перетворення цієї форми деякій зовнішній інстанції (для цієї інстанції це теж буде прийняття форми), то ми отримуємо три етапи медіації: прийняття форми цим медіумом, перетворення її та прийняття форми зовнішньою інстанцією. Ці три етапи можна, у свою чергу, розділити на два екземпляри уподібнення. У першому екземплярі імітованим є джерело форми, імітатором – медіум, а у другому – імітованим є медіум, а імітатором – зовнішня інстанція. Основною вимогою до цього поділу має бути те, що до кожного екземпляра уподібнення відходить своє прийняття форми. До якого з них відійде етап перетворення і чи відійде він до одного з них, чи буде поділений між обома, не має значення, оскільки це не впливає на визначення кожного з екземплярів мімезису. Отже, екземпляр медіації імплікує поєднання двох екземплярів мімезису. Зворотна імплікація, у свою чергу, не виконується для окремого екземпляра мімезису, оскільки він не становить екземпляра медіації. Однак вона виконується для об'єднання двох уподібнень, у якому форма, прийнята імітатором першого, є входом до етапу перетворення (зокрема тотожного), вихід якого є формою, що наслідується зовнішньою інстанцією в імітованому другого уподібнення. Таким чином, медіальність еквівалентна певній конфігурації міметичності, а сам елементарний екземпляр мімезису постає, так би мовити, атомом медіації. Якраз про цей елементарний екземпляр йдеться в аксіомі медіальності.

Уподібнення у взаємодії зі світом.

Для взаємодії зі світом людина повсякчас уподібнюється тим його фрагментам, з якими контактує. Для того, щоб проілюструвати застосування поняття мімезису в такій взаємодії, нам стане в нагоді один доступний приклад. Нехай це буде випадок роботи з комп'ютером.

Яка б не була задача, вона передбачає певну присвячену їй програму зі своїм інтерфейсом. Взаємодія з комп'ютером, окрім роботи всередині одного якогось

вікна, – це завжди перемикання між вікнами інтерфейсу або панелями задач. Елементи, до яких ми можемо звернутися як до окремих, мають різні масштаби: від операційної системи і до останнього символа, який ми можемо виділити курсором, або іконки, на яку ми можемо натиснути. Чи і як відбувається уподібнення людини всім цим речам, від операційної системи до іконки?

Розберу уподібнення людини іконці як приклад досить простого випадку. Можливі різні сценарії взаємодії. Я розгляну сценарій ненавмисного потрапляння іконки в поле зору, у якому відношення уподібнення йдуть у хронологічному порядку, який не передбачає породження одного з іншого. Звісно, ця ненавмисність є такою лише щодо іконки, оскільки саме переміщення зору вздовж робочого столу є цілком цілеспрямованим. Отже, спершу я її бачу. Це означає, що її візуальний образ потрапляє в мою систему зорового сприйняття. Це перший етап уподібнення людини зовнішній речі. Майже одночасно в моїй свідомості з'являється розуміння її призначення і, відповідно, бажання її натиснути. Розуміння і бажання – це також різновиди уподібнення. Розуміння як набір ідей та образів щодо можливостей використання цієї іконки являє собою уподібнення, джерелом якого є сама іконка, оскільки цей набір відтворює структуру можливостей, що їх іконка відкриває. Те, якими саме будуть ці ідеї та образи, зумовлюється перцептивними здатностями та накопиченим досвідом людини. Бажання як набір мотиваційних імпульсів являє собою уподібнення, джерелом якого є одна з можливостей, відкритих іконкою, оскільки бажання постає як саме це бажання лише тоді, коли воно приймає форму дії, яку ця можливість передбачає. Варто зазначити, що мімезис – це не лише візуальне уподібнення або уподібнення за іншим органом чуття. Це уподібнення в кожному відношенні, у якому людина взаємодіє з іконкою. Тобто ментальні стани, що своєю формою наближені до об'єкта, є його уподібненням. У цьому випадку, розуміння можливостей використання іконки та бажання її таким чином вжити. Це другий етап уподібнення.

Третім етапом є вплив на іконку відповідно до бажання з попереднього етапу. Це може бути, наприклад, подвійний клік. Після відкриття за мить відповідного вікна поточна місія іконки завершена. Сама ж дія виконання подвійного кліку є прагматичним уподібненням або мімезисом дією, де суб'єктом мімезису є людина, а об'єктом – іконка. Уподібненням є тому, що виконана дія приймає ту саму форму, що й форма дії, яка запускає іконку. Прагматичним є тому, що виражається у виконанні певної дії. Отже, як бачимо, повний функціональний цикл взаємодії людини із середовищем та світом можна подати як уподібнення до того об'єкта, на який спрямований досвід людини. Сам же цей цикл – від потрапляння образу іконки в поле зору і до моменту подвійного кліку по ній – являє собою ланцюг медіа (система зорового сприйняття, система розуміння, мотиваційна та операційна системи), кожен з яких на вході є імітатором одного екземпляра мімезису, а на виході – імітованим наступного екземпляра мімезису. Зовнішньою інстанцією цього ланцюга є іконка, яка приймає форму впливу операційної системи як медіума, що подіяв на неї. Отже, іконка є водночас джерелом і зовнішньою інстанцією ланцюга, а для успішної взаємодії іконки і людини необхідне уподібнення з обох сторін.

Як відомо, ця властивість спрямованості досвіду називається інтенційністю [8]. Теорія формальної асиміляції, стандарт теорій інтенційності в середні віки [15: 119], пояснює спрямованість досвіду формальною подібністю останнього до свого об'єкта. Під "формальною" у цьому випадку розуміють асиміляцію за формою, як вона розуміється в Арістотелевому гілеморфізмі. Залежно від контексту в сучасному філософсько-науковому дискурсі замість форми можуть вживатися структура, сенс/смисл, аспект, існування у

відношенні до певної сфери питань та інші. У прикладі взаємодії людини з комп'ютерною іконкою саме уподібненням описуються всі складові цієї взаємодії. Звідси я роблю висновок, що зображений приклад є ілюстрацією того, що взаємодія людини зі світом у кожному своєму відношенні є уподібненням. Отже, наявність такої загальної структури, як прийняття форми чогось без того, щоб бути цим, дозволяє нам говорити про такі різні уподібнення, як у прикладі з іконкою.

Прозорість медіума

Якщо ми говоримо про взаємодію в контексті мімезису та медіума, то варто також згадати про головний атрибут останнього – його прозорість [9: 31–34]. Цей атрибут означає здатність давати пізнавальний або прагматичний доступ одному контрагенту до іншого. Сама ж його назва походить із праці Арістотеля "Про душу" [4: 144–145], де у своїй теорії сприйняття він говорить про деяке "посередині" (див. II, 7, 419a 11–13, де Арістотель субстантивує прислівник μεταξύ у формі τὸ μεταξύ на позначення середовищ, що проводять впливи), яке постає необхідною умовою здійснення сприйняття, і у випадку із зором є прозорим простором. Якщо зробити спробу відійти від зв'язку прозорості з лише візуальною модальністю, то цей атрибут можна було б назвати провідністю, себто здатністю проводити впливи. Таке розуміння прозорості дає можливість побачити її зв'язок з інтенційністю. Його можна сформулювати в той спосіб, що інтенційність – це той стан, у якому перебуває медіум, коли він здійснює свою прозорість. Іншими словами, інтенційність – це властивість медіума, що є результатом актуалізації його здатності до прозорості/провідності. Втім, чи є при цьому прозорість медіума фундаментальнішою за інтенційність досвіду, залежить від того, чи має здатність пріоритет над породжуваним нею станом; це питання потребує окремого розгляду.

Оскільки прозорість медіума асоціюється зазвичай із комунікацією та інформаційними процесами, трактування прозорості як пізнавального доступу особливо не викликає сумніву. Однак, що стосується прозорості як здатності давати прагматичний доступ одному контрагенту до іншого, може виникнути питання, наскільки це узгоджується з уже згаданою аксіомою медіальності. Пропоную розглянути це питання на прикладі дверної ручки. Сама ручка є уподібненням дверей людині. Але це уподібнення створене людиною. Контактуючи зі звичайною ручкою, людина уподібнюється обов'язково: простягує руку до ручки, стискає долоню так, щоб схопити її або натиснути. Крім того, уподібнюється лише людина; ручка, зі свого боку, може бути переведена людиною з одного свого стану в інший. Проте перед тим культура, економіка і сама людина попрацювали, щоб уподібнити двері собі: проєктування і виробництво ручок здійснюється людиною. Таким чином, прагматичний доступ – це складений процес і передбачає як рух форми від (ручка уподібнюється людині), так і рух її до людини (людина уподібнюється ручці). Так само складеним у цьому сенсі є й пізнавальний доступ. Створені культурою засоби пізнання, здатності до мислення, мовлення та письма можна вважати уподібненнями природи людині. Самі ж акти користування цими засобами є уподібненнями людини світу. Тепер повернуся до вихідного питання. Коли людина приймає форму ручки, то цим самим виконується аксіома медіальності. У цьому випадку людина приймає форму ручки своїм тілом, відчиняє двері цією ручкою, входить у них, зачиняє і звільняється від форми ручки. Так тіло людини, приймаючи форму з декількох джерел, зокрема від дверей із ручкою, підлоги, мотиваційної системи, стає для особи медіумом та завдяки своїй провідності забезпечує їй доступ у кімнату. Таким чином, медіація може мати і декілька джерел форми; тоді вона розкладається на кілька вхідних екземплярів мімезису, а випадок з одним джерелом є елементарним.

Якщо говорити про існування уподібнення людини світу та світу людині, то чи є тут якісь загальні властивості розподілу цих двох видів уподібнення?

Коли людина взаємодіє із зовнішнім світом, вона повсякчас уподібнюється. Водночас усе, що вона створює, є їй уподібненням. Можна припустити, що обидва доступи є поєднаннями обох видів уподібнення, а також що розширення є сумішами цих мімезисів. Під розширенням розуміється будь-яка технологія, що збільшує можливості людини. Крім того, будь-яка дія людини або структура розширення уподібнюється собі – своїм можливостям – у своїх взаємодіях. Отже, дії людини складаються з імітації себе та об'єкта взаємодії. У розширеннях, подібним чином, крім імітації людини, можна говорити і про імітацію природи. Хоча розширення і вважаються розширеннями людини, вони водночас є і розширеннями природи, себто розширення є синтезом людини та природи.

Висновки й перспективи дослідження. Людина є мірою всіх речей, безперервно уподібнюючись світу та уподібнюючи його собі. Як міра вона є медіумом, а її медіальність складається із цих екземплярів мімезису. Медіація є міметичною структурою в тому сенсі, що складається з екземплярів мімезису, а мімезис як елементарний екземпляр є атомом медіації. Медіація як елементарний екземпляр є еквівалентом двох екземплярів мімезису, з'єднаних спільним релятом (медіумом) та процесом перетворення форми. У складніших випадках із кількома джерелами медіація розкладається на декілька вхідних екземплярів мімезису. Проілюстровано, як взаємодія людини зі світом в усіх своїх відношеннях складається з уподібнень. Прозорість, як фундаментальна властивість медіального, не прив'язана до візуальної модальності і у своєму найзагальнішому розумінні може трактуватися як провідність, тобто здатність проводити впливи. Також прозорість не обмежується пізнавальним доступом та поширюється й на прагматичний. Мімезис може відбуватися не тільки шляхом уподібнення людини чомусь, але й шляхом уподібнення чогось людині. Питання про те, чи цей другий різновид є чимось набагато більше вираженим у людини, ніж *в інших* у тварин, може становити перспективний напрям для подальших досліджень природи людини та її відношення зі світом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко О. Природа людини як міри всіх речей: медіальність міри. *Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія: Філософія*. 2026. Вип. 53 (у друці).

2. Alloa E. Metaxu. Figures de la médialité chez Aristote. Revue de métaphysique et de morale. 2009. Vol. 62. № 2. P. 247–262. DOI: https://doi.org/10.3917/rmm.092.0247.

3. Anthropologies of Entanglements: Media and Modes of Existence; ed. by C. Voss, L. Engell, T. Othold. New York: Bloomsbury Academic, 2023.

4. Aristotle. De anima; with transl., introd. and notes by R. D. Hicks. Cambridge: Cambridge University Press, 1907. 719 p. URL: http://archive.org/details/aristotledeanima005947mbp.

5. Balke F. Mimesis zur Einführung. Hamburg: Junius, 2018. 256 s.

6. Homo Mimeticus II: Re-Turns to Mimesis; ed. by N. Lawtoo, M. Garcia-Granero. Leuven: Leuven University Press, 2024. 384 p.

7. Homo Mimeticus III: Plasticity, Mimesis and Metamorphosis with Catherine Malabou; ed. by N. Lawtoo, W. Verkerk. Leuven: Leuven University Press, 2025. 350 p.

8. Jacob P. Intentionality. The Stanford Encyclopedia of Philosophy; ed. by E. N. Zalta, U. Nodelman. 2023. URL: https://plato.stanford.edu/entries/intentionality/ (дата звернення: 22.09.2026).

9. Krämer S. Medium, Messenger, Transmission: An Approach to Media Philosophy; transl. by A. Enns. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2015. 270 p.

10. Lawtoo N. Homo Mimeticus: A New Theory of Imitation. Leuven: Leuven University Press, 2022. 358 p.

11. Lichtenstein J., Decultot É. Mimêsis. Vocabulaire européen des philosophies: Dictionnaire des intraduisibles; sous la dir. de B. Cassin. Paris: Seuil; Le Robert, 2004. P. 786–803.
12. Mimetic Posthumanism: Homo Mimeticus 2.0 in Art, Philosophy and Technics; ed. by N. Lawtoo. Leiden; Boston: Brill, 2024. DOI: https://doi.org/10.1163/9789004692053.
13. Muhle M. Mimetische Milieus: Eine Ästhetik der Reproduktion. Paderborn: Brill Fink, 2023. (Medien und Mimesis; Bd. 9).
14. Pezzano G. Philosophy & Media: A Conceptual Typology. *Global Philosophy*. 2025. Vol. 35. Art. 28. DOI: https://doi.org/10.1007/s10516-025-09764-3.
15. Rubini P. The Function of the Intellect: Intentionality and Representationalism. Philosophy of Mind in the Late Middle Ages and Renaissance; ed. by S. Schmid. London; New York: Routledge, 2018. P. 101–124.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Bondarenko, O. (2026). Pryroda liudyny yak miry vsikh rechei: medialnist miry. [Human nature as the measure of all things: The mediality of measure]. *Liudynoznavchi studii. Seriia: Filosofiia.* № 53 (in press) (in Ukrainian).
2. Alloa, E. (2009). Metaxu. Figures de la médialité chez Aristote. Revue de métaphysique et de morale. Vol. 62. № 2. P. 247–262. DOI: https://doi.org/10.3917/rmm.092.0247 (in French).
3. Voss, C., Engell, L., Othold, T. (Eds.). (2023). Anthropologies of Entanglements: Media and Modes of Existence. New York: Bloomsbury Academic (in English).
4. Aristotle. (1907). De anima. Translated, introduced and annotated by R. D. Hicks. Cambridge: Cambridge University Press. URL: http://archive.org/details/aristotledeanima005947mbp (in English).
5. Balke, F. (2018). Mimesis zur Einführung. Hamburg: Junius (in German).
6. Lawtoo, N., Garcia-Granero, M. (Eds.). (2024). Homo Mimeticus II: Re-Turns to Mimesis. Leuven: Leuven University Press (in English).
7. Lawtoo, N., Verkerk, W. (Eds.). (2025). Homo Mimeticus III: Plasticity, Mimesis and Metamorphosis with Catherine Malabou. Leuven: Leuven University Press (in English).
8. Jacob, P. (2023). Intentionality. The Stanford Encyclopedia of Philosophy. Ed. by E. N. Zalta, U. Nodelman. URL: https://plato.stanford.edu/entries/intentionality/ (last accessed: 22.09.2026) (in English).
9. Krämer, S. (2015). Medium, Messenger, Transmission: An Approach to Media Philosophy. Translated by A. Enns. Amsterdam: Amsterdam University Press (in English).
10. Lawtoo, N. (2022). Homo Mimeticus: A New Theory of Imitation. Leuven: Leuven University Press (in English).
11. Lichtenstein, J., Decultot, É. (2004). Mimêsis. Vocabulaire européen des philosophies: Dictionnaire des intraduisibles. Ed. by B. Cassin. Paris: Seuil; Le Robert. P. 786–803 (in French).
12. Lawtoo, N. (Ed.). (2024). Mimetic Posthumanism: Homo Mimeticus 2.0 in Art, Philosophy and Technics. Leiden; Boston: Brill. DOI: https://doi.org/10.1163/9789004692053 (in English).
13. Muhle, M. (2023). Mimetische Milieus: Eine Ästhetik der Reproduktion. Paderborn: Brill Fink. Medien und Mimesis. Bd. 9 (in German).
14. Pezzano, G. (2025). Philosophy & Media: A Conceptual Typology. *Global Philosophy*. Vol. 35. Art. 28. DOI: https://doi.org/10.1007/s10516-025-09764-3 (in English).
15. Rubini, P. (2018). The Function of the Intellect: Intentionality and Representationalism. Philosophy of Mind in the Late Middle Ages and Renaissance. Ed. by S. Schmid. London; New York: Routledge. P. 101–124 (in English).

Receive: September 03, 2026
Accepted: September 21, 2026